

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2010-2-214 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 10-76/1569-604
Karar Tarihi : 08.12.2010

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10

Başkan : Prof.Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Mehmet Akif ERSİN, İsmail Hakkı KARAKELLE,
Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER : Hakan Suat ÖLMEZ, Can TANERİ

C. BAŞVURUDA

BULUNAN

20

: Emir BİLAL
Tekstilkent Koza Plaza B Blok Kat:6 No:708 34235 Esenler/
İstanbul

D. HAKKINDA İNCELEME YAPILANLAR:

30

- D-Smart Mozaik İletişim Hizmetleri A.Ş.
Meşrutiyet Caddesi, Dr. İsmet Öztürk Sokak, Şişli Plaza,
Bodrum Katlar Blok No:7 Şişli/İstanbul
- DTV Haber ve Görsel Yayıncılık A.Ş.
Doğan TV Center, 34204 Bağcılar/İstanbul
- İşıl Televizyon Yayıncılık A.Ş.
Doğan TV Center, 34204 Bağcılar/İstanbul

E. DOSYA ÖZETİ: Bazı televizyon kanallarının HD yayın yapmalarına rağmen söz konusu yayınları tüm uydu alıcıları ile paylaşmadıkları iddiası.

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Şikayet dilekçesinde özetle;

40

- Bazı televizyon kanallarının HD yayın yapmalarına rağmen bu yayınlarını tüm uydu alıcıları ile paylaşmayarak rekabeti bozdukları,
- DTV Haber ve Görsel Yayıncılık A.Ş.(Kanal D) ve İşıl Televizyon Yayıncılık A.Ş. (Star TV)'nin bazı dizileri HD olarak çektikleri ancak söz konusu dizilerin sadece bağlı buldukları grup olan Doğan Holding'in iştiraki olan D-Smart uydu alıcısından HD olarak izlenebildiği,
- İlgili kanalların şifreli olmadığı, dizilerin HD kalitesinde sadece kendi gruplarına bağlı D-Smart ile izlenebilmesinin rekabete aykırı olduğu

iddia edilmektedir.

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 20.08.2010 tarih ve 6564 sayı ile intikal eden başvuru üzerine yapılan incelemeler neticesinde hazırlanan 07.09.2010 tarih ve 2010-2-214/İİ-10-196.HSÖ sayılı İlk İnceleme Raporu, 16.09.2010 tarih ve 10-59 sayılı Kurul toplantısında ele alınmış ve önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. İlgili karar uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 30.11.2010 tarih ve 2010-2-214/ÖA-10-196.HSÖ sayılı Önaraştırma Raporu 02.12.2010 tarih ve

50 REK.0.06.00.00-110/583 sayılı Başkanlık önergesi ile 10-76 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda; hakkında önaraştırma yürütülen taraflara yönelik olarak, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığı ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

60 High Definition-Yüksek Çözünürlük (HD), standart resim görüntüleme teknolojilerinin çok üzerinde kalitede resimleri saklayabilme ve görüntüleme imkanı sunar. HD, resimdeki piksel sayısını arttırarak daha hızlı resim oluşturmak ve ekran titreşimlerini engellemek için en iyi tarama yöntemlerini kullanır. Bu teknoloji ile resimlerin en yüksek kalitede görülmesi/gösterilebilmesi hedeflenmektedir. HD görüntüleme, televizyon ve videolarda sunulabilen bir teknolojidir.

HD teknolojisi ile yapılan yayınlar, geleneksel yayın standartlarından (Standart Definition-Standart Çözünürlük-SD) daha yüksek çözünürlük sağlamaktadır. HD, bir karede, bir ilâ iki milyon arasında piksele sahiptir ve bu rakam kabaca SD'nin beş katı kadardır. İlk HD yayınları analog tekniklerin kullanılması yoluyla yapılmış, bugün ise video sıkıştırma yöntemi kullanılmak suretiyle dijital olarak yapılmaktadır.

70 HD görüntü elde etmek için HD sinyal veren kaynaklar gereklidir. Bu kaynaklar, havadan gelen karasal sinyaller, (uydu antenleri bu kapsamda değerlendirilmektedir) uydu yayınları, kablo TV üzerinden gelen sinyaller, Blu-Ray oynatıcılar ve bilgisayarlardır.

İlgili pazar, HD yayın pazarı olarak üst pazar bazında tanımlanabileceği gibi, söz konusu yayınların kaynağına göre alt pazarlara ayrılması da mümkündür. Bununla birlikte, başvuruda yer alan iddiaların kapsamı ve aşağıda değerlendirme bölümünde yer verilecek açıklamalar çerçevesinde ilgili pazar tanımlaması yapılmamıştır.

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

80 Haklarında önaraştırma yapılan teşebbüslerin faaliyetleri açısından, HD televizyon yayıncılığı faaliyetinin tüm Türkiye'de gerçekleştirilebilmesinin önünde herhangi bir engel ve pazardaki rekabet koşullarını farklılaştıran ya da bölge ayrıştırmasını gerektiren herhangi bir unsur bulunmamaktadır. Bu nedenle, işbu dosya kapsamında ilgili coğrafi pazar "*Türkiye*" olarak belirlenmiştir.

I.2. Taraflardan Gelen Bilgiler

Yayıncılık sektöründe faaliyet gösteren, bunun yanında HD yayıncılık faaliyeti de bulunan D-Smart, Kanal D ve Star TV'nin HD yayınlarını, HD yayın faaliyeti bulunan diğer uydu yayın platformlarına vermediklerine ilişkin olarak yapılan başvuru sonrasında 23.11.2010 tarihli ve sırasıyla 5657, 5659, 5658 sayılı yazılarla taraflardan bilgi talep edilmiş, bilgi talebine cevaplar 26.11.2010 tarihli ve sırasıyla 8992, 8995, 8994 sayılı yazılar ile Kurum kayıtlarına girmiştir. Söz konusu yazılarda yer alan bilgilere aşağıda yer verilmektedir.

90 Taraflar, ülkemizde ilk HD yayın tecrübesinin 2006 yılında, HDTV uydu kanalında yayınlanan ve yerel olarak üretim sürecine girmeden tedarik edilen hazır paket programların yayınlanması ile başladığını, 2007 yılı başından itibaren Digitürk Lig TV kanalının spor karşılaşmalarını HD olarak yayınladığını ifade etmişlerdir. 2008 yılında Kanal D HD'nin, 2009 yılında Star TV HD'nin, yayın içeriğinin bir kısmı HD olacak

şekilde, TRT HD'nin ise yayın içeriğinin tümü HD olacak şekilde yayına başladıkları belirtilmiştir.

100 Kanal D ve Star TV gibi kanalların Türksat uydusu üzerinden ve karasal ortamda SD şifresiz olarak bulunduğu ve iletiildiği, bu çerçevede tüm izleyiciler tarafından zaten şifresiz olarak seyredilebildiği, söz konusu kanalların daha yüksek maliyetlerle, daha yüksek çözünürlükte ve özel formattaki versiyonları olan Kanal D HD ve Star TV HD'nin ise yalnızca D-Smart platformu bünyesinde yer aldığı ifade edilmiştir.

Bu yayınların tümünün tüketiciye uydu platformları üzerinden ulaştığı, izleyicilerin, HD yayınları alabilmeleri için HD dijital uydu alıcısı (setüstü cihaz), HD uyumlu kablolar ve HD televizyona ihtiyaçları bulunduğu, bu araçları satın alan izleyicilerin, yüksek maliyetlere katlandıkları ifade edilmiş, bu nedenlerle HD yayıncılığın özel ve ayrıcalıklı bir hizmet niteliğinde olduğu ifade edilmiştir. HD yayınların, uydu üzerinden ve sayısal kablo şebekelerinden iletilmekte olduğu, izleyicilerin bu yayınları ne şekilde izleyebilecekleri hususunun ise söz konusu HD kanalın hangi mecradan ve hangi koşullarla iletiildiği ile ilgili olduğu ifade edilmiştir.

110 Bir televizyon kanalının HD yayıncılık yapmak için katlanması gereken maliyetlerin ne olduğu ile ilgili olarak; HD yayın yapılabilmesi için öncelikle ana kumanda ekipmanının HD uyumlu olması, buna ilave olarak iç bünyede HD üretim yapılabilmesi için aktüel kameraların ve stüdyo ekipmanlarının HD uyumlu olması gerektiği ifade edilmiştir. Son yıllarda HD standardında yayın yapan kanalların dünya çapında yaygınlaşması sonucu, yayın ekipmanları tedarikçilerinin tüm üretimlerini HD uyumlu olarak yaptıkları ve bu ekipmanların SD geri uyumluluğunu da destekledikleri, HD ekipmanların, SD ekipmanlara göre özellikle stüdyo kameraları hariç %5-10 bandında daha maliyetli olduğu, stüdyo kameralarında bu oranın %30'dan başladığı ifade edilmiştir.

120 Tüm veya bir kısım altyapısı ve donanımı HD yayınları verebilecek kapasitede olan kanallardan bazılarının; TRT HD, bazı Digitürk kanalları (Moviemax Premiere HD, Moviemax Stars HD, Lig TV HD, Spormax HD, Dizimax HD, Dizimaxmore HD vs.), Kanal D, ATV, Star TV, HD-EN, NTV, Kanal24, KanalTürk olduğu, bu kanalların bazılarının, halihazırda yayınlarının bir kısmında HD içerik yayınlamakta olduğu bir kısmının ise altyapısı HD için uygun olmasına rağmen SD yayın yaptığı ifade edilmiştir. Ayrıca bu kanallar dışında da SD yayın yapan birçok kanalın halihazırda satın almış olduğu birçok HD uyumlu ekipmanı olduğunun öngörüldüğü belirtilmektedir.

130 Şu an için HD yayınların, HD teknolojisinin öngördüğü video sıkıştırma sistemi olan H264 sıkıştırma yöntemi kullanılmak suretiyle, sayısal yayın olarak uydu üzerinden ve sayısal kablo şebekelerinden verilebilmekte olduğu, izleyicilerin bu yayınları alabilmesi için, HD uyumlu setüstü kutulara ihtiyaç olduğu belirtilmiştir.

Doğan Medya Grubu HD kanallarının Star TV HD ile Kanal D HD kanalları olduğu ve bu kanalların Türksat üzerinden ve D-Smart uydu platform işletmeciliği vasıtasıyla iletilmekte olduğu ifade edilmiştir. Ancak söz konusu kanalların Kanal D ve Star TV kanallarının HD versiyonları olup, birebir aynı yayını gerçekleştirdikleri belirtilmiştir.

140 Söz konusu her iki kanalın, bugün itibariyle akdedilmiş lisans sözleşmeleri kapsamında münhasıran D-Smart olarak bilinen uydu platformu bünyesinde iletiildiği, HD yayınların, yüksek çözünürlük ve geniş bant aralığı gerektirmesi sebebiyle yüksek maliyetlerle meydana gelebildiği ve sektörde bu yayınların iletimi için ayrıca bir lisans bedeli ödenmesi gerektiği ifade edilmiştir.

D-Smart üzerinden yayın yapan HD kanalların, bugün itibariyle -TRT HD kanalı hariç-

150 sadece D-Smart'ta yer aldığı, Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT)'nin, TRT HD kanalının iletim lisans hakkını D-Smart'a gayri münhasır olarak verdiği ve aynı zamanda Digitürk ile de lisans anlaşması imzalayarak Digitürk'te de yer aldığı ifade edilmiştir. D-Smart bünyesinde bulunan diğer HD kanallarından bazılarının lisans anlaşmalarının D-Smart'a münhasır olduğu, bazılarının ise olmadığı, D-Smart'a münhasır olmadığı halde Digitürk platformunda yer almayan HD kanalların, bir lisans anlaşması yaparak Digitürk'te de yer almasına engel bir durum bulunmadığı belirtilmiştir. Bunun için, Digitürk ile ilgili kanalın lisans hakkı sahibinin ticari olarak anlaşarak bir lisans anlaşması akdetmeleri gerektiği beyan edilmiştir.

Digitürk üzerinde HD yayın yapan televizyon kanallarından TRT HD kanalının, D-Smart'ta da yer aldığı, ancak Digitürk'e ait olan Moviemax Premiere HD, Moviemax StarsHD, Spormax HD, Lig TV HD, Dizimax HD, Dizimax More HD kanallarının Digitürk'e münhasır olduğu ve bu yönüyle başka bir platformda yer alamayacakları ifade edilmektedir. Başka platformlara münhasır kanalların, D-Smart platformu bünyesinde de yer almasının, ancak söz konusu kanalların lisans hakkı sahiplerinin bu hakkı D-Smart'a da vermeleri ve bunun için gerekli hukuki ve ticari koşulların meydana gelmesi koşullarına bağlı olduğu belirtilmiştir.

160 I.3. Değerlendirme

Başvuru sahibi tarafından ortaya konulan iddia; Doğan Grubu televizyon kanallarının, HD özelliğine haiz şekilde hazırladıkları yayınları, Doğan Medya iştiraki olan D-Smart dışındaki uydu alıcıları ile paylaşmadıkları yönündedir.

4054 sayılı Kanun'un 6. maddesine göre; *"Bir veya birden fazla teşebbüsün ülkenin bütününde ya da bir bölümünde bir mal veya hizmet piyasasındaki hakim durumunu tek başına yahut başkaları ile yapacağı anlaşmalar ya da birlikte davranışlar ile kötüye kullanması"* hukuka aykırı ve yasaktır.

170 Kanun'un 6. maddesi çerçevesinde, bir teşebbüsün hakim durumunu kötüye kullanıp kullanmadığına ilişkin bir değerlendirme iki şekilde yapılabilmektedir. Birinci yöntem teşebbüsün hakim durumda olduğunun saptanması, ardından hakim durumda olan teşebbüs tarafından gerçekleştirilen eylemin kötüye kullanma olup olmadığına analiz edilmesidir. İkinci yöntemde, teşebbüsün hakim durumda olup olmadığına ilişkin bir analiz yapılmaksızın teşebbüsün hakim durumda olduğu varsayılarak, söz konusu eylemin kötüye kullanma teşkil edebilecek bir eylem olup olmadığına analiz edilmesidir. Mevcut dosya özelinde, gerek başvurunun, gerekse eylemin niteliği göz önünde bulundurularak ilgili pazar tanımı yapılmamış, bu çerçevede söz konusu analiz yöntemlerinden ikincisi benimsenmiştir. Buna göre, söz konusu tarafların hakim durumda olduğu varsayımı altında iddia konusu eylemin kötüye kullanma olup olmadığına ilişkin analizlere yer verilecektir.

180 Yukarıda yer verilen bilgilerden de anlaşıldığı üzere, HD özellikli yayınlar, belirli bir teknoloji standardı, bu standardı karşılayabilecek donanımları-ki bu donanımlar hem yayıncı hem izleyici için ayrı ayrıdır- ve belirli maliyetleri gerektirmektedir. Ayrıca, bu yayınlar ülkemizde çoğunlukla dijital HD yayın özelliğine sahip uydu platformları ile izleyicilere ulaştırılabilmektedir. HD yayın standardına sahip televizyon kanalları bu yayınlarını, HD yayın iletmeye özelliğine sahip uydu platformu veya kablo TV işletmecileri ile yaptıkları lisans anlaşmaları aracılığıyla izleyicilere ulaştırabilmektedirler.

190 Uydu platformları ve/veya kablo TV işletmecileri ile yapılan bu lisans anlaşmaları çerçevesinde bazı kanallar o hizmet sunucusu ile münhasır anlaşma yapmakta bazıları ise münhasır olmayan anlaşmalar akdetmektedirler. Bu çerçevede, münhasır

olmayan kanalların diğer platform işletmecileri ile yapacakları lisans anlaşmaları sayesinde bu platformlardan da izleyiciye ulaşmaları mümkündür. Örneğin, TRT HD kanalı, hem D-Smart hem de Digitürk ile lisans anlaşması imzalamak suretiyle her iki platformda da yer almıştır.

200 Ayrıca, her platformda, belirli bir yayın kuruluşu tarafından hazırlanan yayın akışını sunmayan ancak platform işletmecileri tarafından hazırlanan seçme yayınları sunan ve iç yapım adı altında oluşturulan özel nitelikli kanallar bulunmaktadır. Bu tür kanalların da ilgili platforma münhasır olduğu ve diğer platformların da bu tür kanalları yayınlamak yönünde bir taleplerinin bulunmadığı anlaşılmaktadır. Bunun bir sebebi de benzer iç yapım kanallarının tüm platformlarca oluşturulup izleyicilere sunulmasıdır. Dolayısıyla hiçbir platform diğerinin iç yapım niteliğindeki kanalına ait yayın hakkına yönelik talepte bulunmamaktadır.

Bununla birlikte, gerek uydu platformlarında gerek Kablo TV'de yer alan SD yayın özelliğine sahip kanalların HD özellikli türevleri, ayrıca maliyet ve altyapı düzenlemelerini gerektirmekte, farklı bir teknoloji kullanımı sonucu elde edilmektedir. Bu nedenle, bu tür kanalların yayın hakları lisanslama yoluyla verilmektedir.

210 Bu tür kanalların diğer platformlara verilmemesi iddiası açısından, söz konusu eylemin mal vermeyi reddetme niteliği taşıyıp taşımadığı hususunun değerlendirilmesi gerekecektir. Rekabet hukuku uygulamasında ihlal olarak kabul edilebilecek mal vermeyi reddetme eylemi temel olarak, hakim durumdaki bir teşebbüsün herhangi bir rakip firmaya mal teminini doğrudan ve herhangi bir gerekçe olmaksızın reddetmesi ya da yüksek fiyat ve/veya düşük kalitede mal temin etmek gibi olumsuz ticari koşullarda mal vermesi şeklinde ortaya çıkabilmektedir.

220 Mal vermeyi reddetme eyleminin rekabet hukuku kapsamında değerlendirilebilmesi için söz konusu teşebbüsün ilgili pazarda hakim durumda bulunmasının yanı sıra birtakım şartların da varlığı gerekmektedir. İlk olarak, verilmeyen/ticari olarak daha kötü şartlarla verilen mal, nihai ürünün ortaya çıkarılması için vazgeçilemez nitelikte olması gerekmektedir. İkinci şart, eylemin temin edilmeyen malın kullanıldığı alt pazardaki rekabete önemli ölçüde zarar vermesi gerekliliğidir. Mal vermeyi reddetme eyleminin analizinde, hakim teşebbüsün bu konudaki niyeti de önem arz etmektedir. Bununla birlikte, salt niyetin varlığı bir ihlal için yeterli olmamakta, genellikle mal vermeme eyleminin etkilerinin incelenmesi sırasında destekleyici bir unsur olarak kullanılmaktadır. Ayrıca söz konusu eylemden tüketicinin zarar görmesi gerekliliği (ortaya çıkabilecek yeni bir üründen mahrum kalmak gibi) de Avrupa Komisyonu içtihatlarına bakıldığında aranan bir unsur olarak görülmektedir.

230 Mevcut dosya özelinde ilgili teşebbüsler hakim durumda varsayıldığından, eylemin mal vermeyi reddetme niteliğinde olup olmadığı değerlendirilmesi kapsamında diğer koşulların var olup olmadığı hususu incelenecektir. Öncelikle diğer uydu platformlarına verilmediği iddia edilen Star TV HD ve Kanal D HD kanallarının diğer platformların ticari hayatlarını sürdürmeleri için vazgeçilmez nitelikte olmadığı kanaatine ulaşılmıştır. Söz konusu uydu platformları, bünyelerinde sahip oldukları çok sayıda kanalla piyasada faaliyetlerini sürdürebilmekte, bu faaliyeti yerine getirmek için ayrıca bu iki kanalın varlığına ihtiyaç duymamaktadır. Dolayısıyla, bu iki kanala ilişkin yayın haklarının verilmesinin, faaliyetin devamlılığı için vazgeçilmez olmadığı, ihlal için gereken ilk şartın gerçekleşmediği sonucuna varılmıştır.

Söz konusu HD kanalların yayın haklarının verilmemesi davranışının alt pazardaki rekabete önemli ölçüde zarar vermesi koşulu bakımından değerlendirilmesi gereken en önemli hususlar; alt pazarlar olan uydu ve Kablo TV aracılığıyla televizyon yayıncılığı pazarlarının oldukça rekabetçi olduğu, bu rekabeti etkileyen maç yayın

- 240 hakları, ek hizmetler gibi çok çeşitli unsurların olduğu ve tüketicilerin bu platformlar veya Kablo TV arasında seçim yaparken bilinçli davrandığıdır. Buna göre, tüketiciye abonelik sürecinde, ilgili platform bünyesinde yer alan kanallar, kanalların kullanımına ilişkin koşullar hakkında geniş bilgi verilmekte ve izleyiciler seçimlerini buna göre yapmaktadır. Dolayısıyla söz konusu iki kanala ilişkin yayın hakları olmaksızın da ilgili pazarda rekabetin mevcut olduğu ve zarar görmediği anlaşılmaktadır. Bu çerçevede söz konusu eylemden tüketicinin zarar gördüğü sonucuna ulaşmak da mümkün görünmemektedir. Tüketicilerin, izlemek istedikleri tüm kanalları tek bir platform üzerinden almak yolundaki taleplerinin ancak hizmet sağlayıcıya iletilebileceği ve hizmet sağlayıcıların kendi hizmet politikaları çerçevesinde buna yönelik ticari kararlar alabileceği ancak rekabet hukuku kapsamında bu duruma müdahale edilemeyeceği anlaşılmıştır.
- 250

Ayrıca, her ne kadar eylemin unsurlarından hiçbiri gerçekleşmemiş olsa da söz konusu davranışı gerçekleştiren teşebbüsün bir ihlal niyeti olup olmadığı açısından incelendiğinde, uydu platformu işletmecileri arasında veya işletmeciler ile televizyon kanalları arasında bu tür bir talep ve reddetme durumunun gerçekleştiği yönünde bir bilgi bulunmadığı, henüz reddedilmiş bir talebin, hatta ihlal niteliği sorgulanabilecek bir eylemin dahi olmadığı kanaatine varılmıştır.

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;

- 260 Dosya konusu iddialara yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.